

ANEKS

Berner Totentanz – tekst

(na podstawie kopii wykonanych przez Hansa Kienera w roku 1576;
źródło: www.totentanz-online.de/laender/schweiz/bern-zerstoert.htm,
tłumaczenie: Agnieszka Sowa i Klementyna Glińska¹)

1.

der Schultheiss:

*Min Regieren Jst nit ein Gwallt,
Jch wach unnd richt Jn Dienstes Gstallt;
Statt, Lannd und Burger laßt sich daran,
Noch mag Jch dem Tod nit entgan.*

der Ratsherr:

*Zuo Gott han Jch min Zuoversicht,
Der zum Raths Herren selber spricht:
Wölche die Gerechtigkheyt verbringenn,
Vor Gott mag Jnen nit mißelingen.*

der Burger:

*Jch suocht stätts der Statt Nutz und Eer;
Was mich güttts düecht, da macht Jchs meer.
By miner Gsellshaft was mir wol.
Ach, das ich sy verlaßen soll.*

der Papst:

*Uff, Erd scheyn groß min Heyligkeyt,
Die torrecht Wällt sich vor mir neygt,
All ob ich uff schluß s Himmelrych.
So bin ich jetz selbs ouch ein Lych.*

der Keyser:

*Alle mine Diener, Ritter und Knecht
Wychend jetz von mir in disem Gefecht.
Han ich ye ghan uff Erden Gwalt,
So hart es doch jetz mit mir ein andere Gestalt.*

Burmistrz:

Moje rządy nie są przemocą,
Czuwam i sądzę pod postacią urzędnika;
Miasto, kraj i mieszczanie ufają temu,
A jednak nie mogę ujść śmierci.

Rajca:

W Bogu pokładam ufność,
On to przemawia do radnych:
Kto postępuje sprawiedliwie,
Ten będzie miał powodzenie u Boga.

Mieszczanin:

Szukałem ciągle korzyści i zaszczytu miasta;
Czynię więcej tego, co wydaje mi się dobre.
Dobrze mi było wśród moich towarzyszy.
Ach, że też muszę ich opuścić.

Papież:

Na ziemi moja świętość wydaje się wielka,
Głupi świat kłania się przede mną,
Jakbym to ja otwierał Królestwo Niebieskie.
Oto teraz sam jestem trupem.

Cesarz:

Wszyscy moi słudzy, rycerze i pachołkowie
Opuszczają mnie w tym boju.
Miałem władzę na ziemi,
Lecz teraz stoi tuż przy mnie inna postać.

1 Autorka pracy dziękuje prof. Andrzejowi Dąbrówce za pomoc w korekcie tłumaczenia.

2.²

(Der Tod)

*Herr Keyser nun ergäbend üch darin
Dann es muos hie nun tanzet sin
truegend Jr noch einist ein dryfache kronen
dennocht wirt üch der Tod nit verschonen.*

(Der Keyser)

*Alle mine Diener, Ritter, und Knecht
Wychend jetz von mir jn disem Gefecht
Han ich ye ghan uff Erdenn Gwallt
So hatt es doch jetz mit mir ein anndere Gstatt. Sind mir Jetz nit Eins Pfenings nütz*

(Der Tod)

*Herr König früsch uff harnach und dran
Der Tod wyl üwer läbenn Jetz han
Zum Beyn huß muessend Jr thuon ein Sprung
wärennd Jr noch so Rych und Jung.*

(Der König)

*Silber und Golld hatt Jch vast vil
Der Tod mirs aber nit meer gonnen wil
Min Kurißer, unnd groß Geschütz
Sind mir Jetz nit Eins Pfenings nütz*

3.

Moyses:

*Doch sind die zechen gebott uns gäben
Von unnsere Gott ins Eewig läben.
Wölcher an denselben gloubt mit flyß
Wirt khommen in das Paradyß.*

Mojżesz:

*Dziesięcioro przykazań jest nam dane
przez naszego Boga, żyjącego w wieczności.
Kto gorliwie w Niego wierzy,
Ten znajdzie się w Raju.*

Christus der Herr:

*Jr Menschen all sächendt mich an.
Den tod ich ouch erlitten han.
Williglich mit der martter min
Üch all erlößt von todes pyn.*

Der Tod:

*Allein der Herr veber all herren
Mocht sich selbs wol mins gwallts erweren.
Sin Tod ist gsin min Tod und stärbenn,
dardurch er üch wollt gnad erwärben.*

Chrystus Pan:

*Wy ludzie, spójrzcie na mnie.
Mnie też spotkała śmierć.
Moim męczeństwem z ochotą
wybawiłem wszystkich od męki i śmierci.*

Śmierć:

*Jedynie Pan nad panami
Nie uległ mojej władzy.
Jego śmierć jest moją śmiercią i umieraniem,
w ten sposób on zechciał wam zjednać łaskę.*

2 vide: *Aneks. Ilustracje*, il. 2.

ILUSTRACJE

SPIS ILUSTRACJI

1. Daniel Kilchhofer: Model muru, na którym powstał *Taniec śmierci* Niklausa Manuela.
2. Jedno z pól tekstowych berneńskiego *Tańca śmierci: Śmierć i Cesarz* (lewa kolumna) oraz *Śmierć i Król* (prawa kolumna), ok. 1,6 × 0,9 m³.
3. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Wygnanie z raju* (lewa strona, właściciele: Wilhelm von Diesbach, Anastasia Schwend) oraz *Mojżesz na Synaju otrzymuje X przykazań* (prawa strona, właściciele: Jakob von Wattenwyl, Magdalena von Muleren), gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649.
4. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Chrystus na Krzyżu* (lewa strona, właściciele: Ludwig von Diesbach, Agatha von Bonstetten) oraz *Koncert szkieletów* (prawa strona, właściciele: Hans von Erlach, Magdalena von Mülinen), gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649.
5. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Papież i Kardynał*; gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649; Berno, Bernisches Historisches Museum.
6. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Papież i Kardynał* (fragment).
7. *Kardynał na łące*, Konrad Szota w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. Tomasz Żurek, Kraków 1998.
8. *Sceny rzymskie, Nickli u papieża*, Marek Sawicki (Niklaus Manuel / Nickli Zettmist) i Konrad Szota (Kardynał / Biskup Rzymu) w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. Tomasz Żurek, Kraków 1998.
9. *Sceny rzymskie, Nickli u papieża*, Marek Sawicki (Niklaus Manuel / Nickli Zettmist) i Konrad Szota (Kardynał / Biskup Rzymu) w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. Tomasz Żurek, Kraków 1998.
10. *Sceny rzymskie, Przy stole do gry w noże*, Nickli Zettmist (Marek Szota) i Ludy (Maciej Jackowski), fotografia jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. Tomasz Żurek, Kraków 1998.

11. *Teraz śpiewa Beginka*, Izabela Szota i Marek Sawicki w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. Tomasz Żurek, Kraków 1998.
12. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Beginka*; gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649; Berno, Bernisches Historisches Museum.
13. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Śmierć i Córka*; gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649; Berno, Bernisches Historisches Museum.
14. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Śmierć i Malarz*; gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649; Berno, Bernisches Historisches Museum.
15. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Śmierć i Lekarz*; gwasz ze złotem, ok. 36,5 × 49,2 cm, 1649; Berno, Bernisches Historisches Museum.
16. Niklaus Manuel: *Der Tod und Das Mädchen*, 1517; Kunstmuseum Basel.
17. Maciej Gryglaszewski: *Totenfresser*, akryl na płótnie, 130 × 110 cm, 1999.
18. Niklaus Manuel: *Allegorie des Todes*, rysunek; Paryż, Musée National du Louvre.

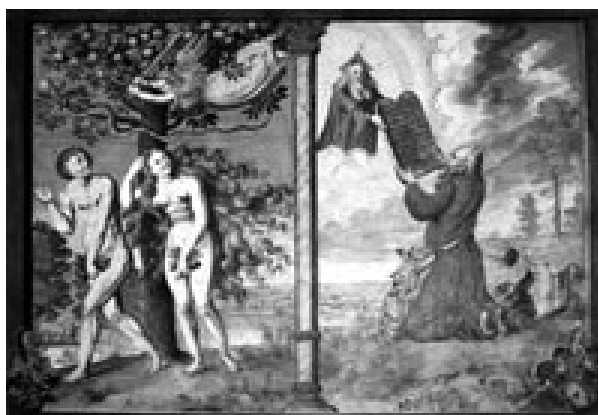

1. Daniel Kilchhofer
(Institut für Informatik und angewandte Mathematik),
Model muru, na którym powstał *Taniec śmierci* Niklausa Manuela.

2. Jedno z pół tekstowych berneńskiego *Tańca śmierci*:
Śmierć i Cesarz (lewa kolumna) oraz *Śmierć i Król* (prawa kolumna).⁴

4 Tłumaczenie kilku tekstów – vide: *Aneks, Berner Totentanz – tekst.*

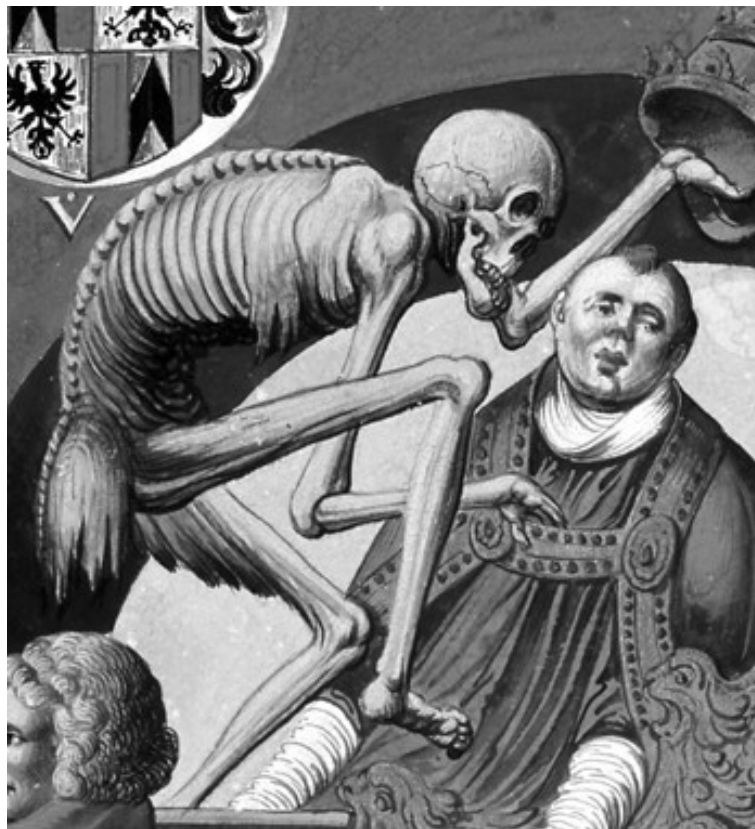
3. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci*,
Wygnanie z raju (lewa strona, właściciele: Wilhelm von Diesbach, Anastasia Schwend)
oraz *Mojżesz na Synaju otrzymuje X przykazań*
(prawa strona, właściciele: Jakob von Wattenwyl, Magdalena von Muleren).

4. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci*,
Chrystus na Krzyżu (lewa strona, właściciele: Ludwig von Diesbach, Agatha von Bonstetten)
oraz *Koncert szkieletów* (prawa strona, właściciele: Hans von Erlach, Magdalena von Mülinen)

5. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Papież i Kardynał*; Berno, Bernisches Historisches Museum.

6. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Papież i Kardynał* (fragment); Berno, Bernisches Historisches Museum.

7. *Kardynał na łące*, Konrad Szota w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. T. Żurek, Kraków 1998.

8. *Sceny rzymskie, Nickli u papieża*, Marek Sawicki (Niklaus Manuel / Nickli Zettmist) i Konrad Szota (Kardynał / Biskup Rzymu) w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. T. Żurek, Kraków 1998.

9. *Sceny rzymskie, Nickli u papieża*, Marek Sawicki (Niklaus Manuel / Nickli Zettmist) i Konrad Szota (Kardynał / Biskup Rzymu) w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. T. Żurek, Kraków 1998.

10. *Sceny rzymskie, Przy stole do gry w noże*, Nickli Zettmist (Marek Szota) i Ludy (Maciej Jackowski), fotografia jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, fot. T. Żurek, Kraków 1998.

11. *Teraz śpiewa Beginka*, Izabela Szota i Marek Sawicki w jednej ze scen spektaklu *Totenfresser*, 1998.

12. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela: *Taniec śmierci, Beginka*; Berno, Bernisches Historisches Museum.

13. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela:
Taniec śmierci, Śmierć i Córka; Berno, Bernisches Historisches Museum.

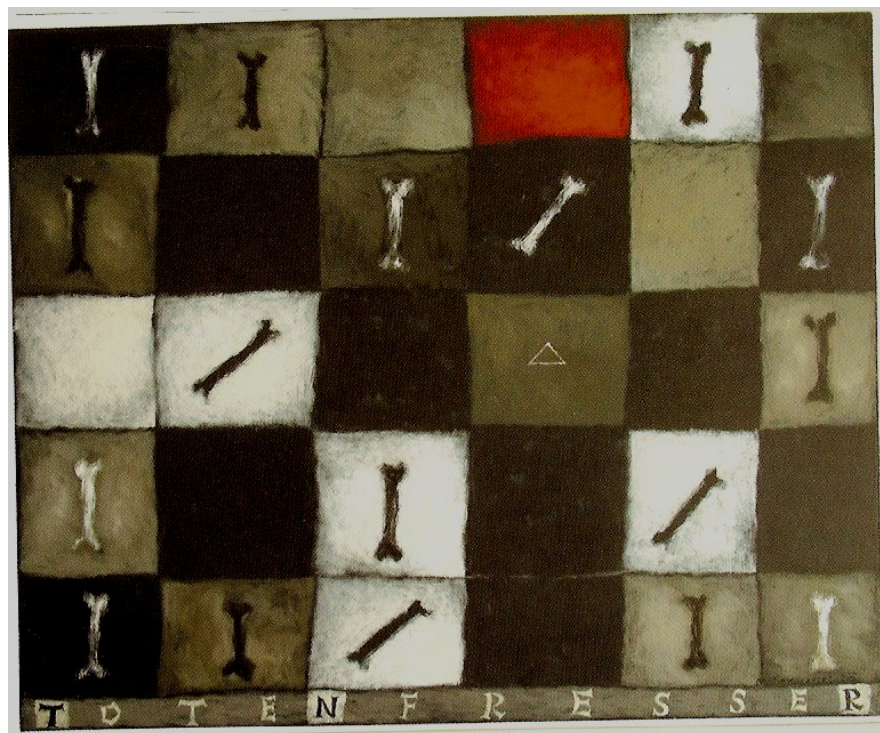
14. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela:
Taniec śmierci, Śmierć i Malarz; Berno, Bernisches Historisches Museum.

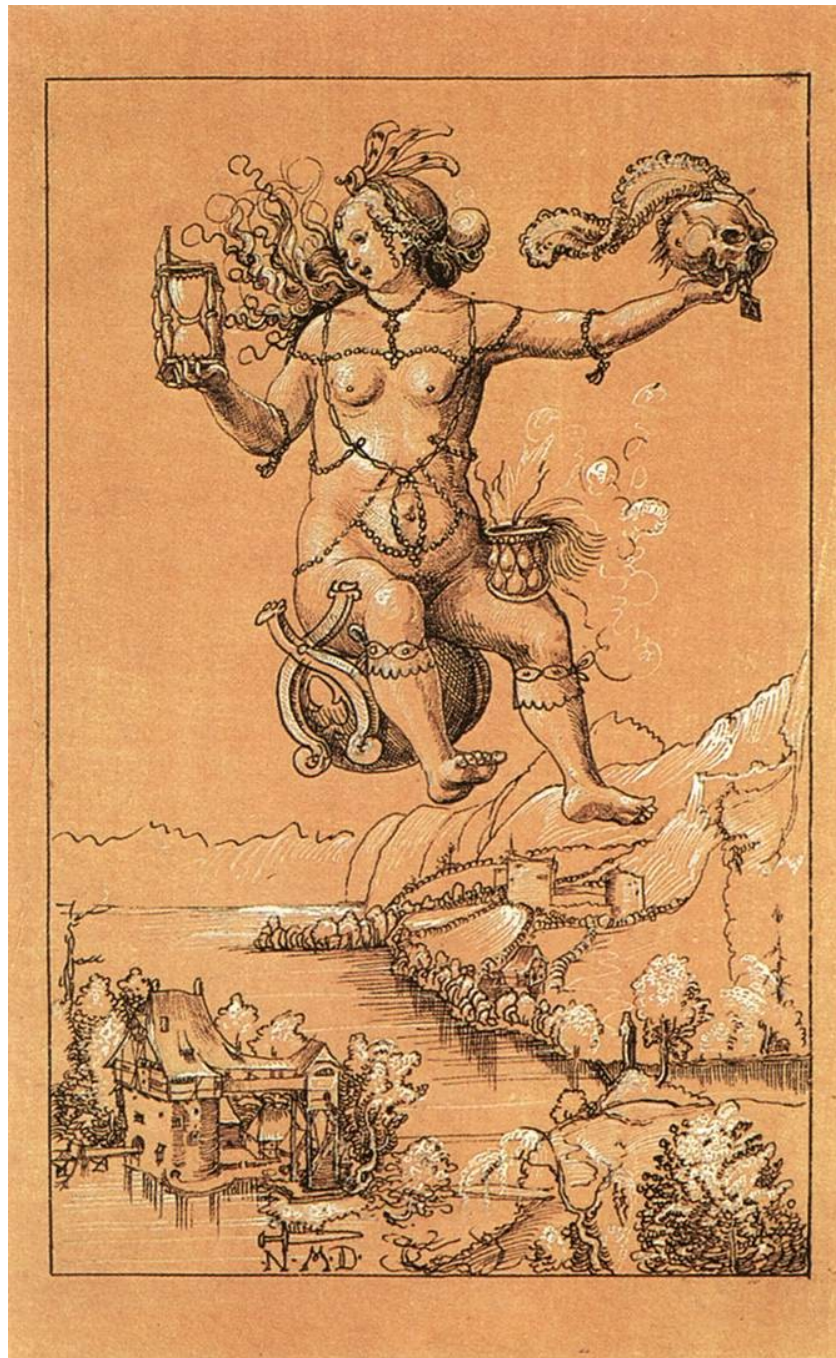
15. Albrecht Kauw, kopia fresku Niklausa Manuela:
Taniec śmierci, Śmierć i Lekarz; Berno, Bernisches Historisches Museum.

16. Niklaus Manuel Deutsch, *Der Tod und Das Mädchen*, 1517; Kunstmuseum Basel.

17. Maciej Gryglaszewski, *Totenfresser*, 1999.

18. Niklaus Manuel Deutsch, *Allegorie des Todes*, Paryż, Musée National du Louvre.